

ENPOR INFOKIRI 2

ARTIKLID

Sidusrühmad koos riikliku poliitikaga võitlevad energiavaesusega Euroopa erasektori üüriturul

Stakeholders Improve National Policies Together to Fight Energy Poverty in the European Private Rented Sector

Ingl <https://www.enpor.eu/stakeholders-improve-national-policies-together-to-fight-energy-poverty-in-the-european-private-rented-sector/>

ENPOR projekt toetab kümne eeskirja väljatöötamist ja rakendamist, mis aitavad võidelda energiavaesusega eraüürisektoris. Selle eelduseks on REACT grupi elluviimise meetod, mis arvestab üürnike ja kinnisvaraomanike vajadustega ning integreerib need laiemasse poliitilisse konteksti. REACT grupid kaasavad sidusrühmi kõigist ENPORi projektiga seotud riikidest, et edendada teabevahetust ja

luua võrgustik ning teha koostööd eesmärgipäraselt ja poliitikat kujundades. Selle protsessi juhtimiseks töötati välja sidusrühmade kaasamise strateegia, mida veel praegugi kohandatakse vastavalt iga riigi konkreetsetele oludele.

REACT grupi liikmed on energiatõhususe väärtusahelasse kaasatud organisatsioonid, kes on võimelised pakkuma lahendusi energiavaesusega seotud probleemidele erinevates riikides. Ainulaadselt on ENPOR projekt kaasanud koosloomeprotsessi kõik asjakohased sidusrühmad: üürileandjad, kaasomanike ühendused, heategevus- ja sotsiaaltöö assotsiatsioonid, energiaagentuurid, energiakonsultandid, omavalitsused, piirkondlikud ja riiklikud poliitikakujundajad, kodanike rühmad, MTÜd ja kommunaalteenuseid pakkuvad ettevõtted. Nende sidusrühmade roll on üksikasjalikult kirjeldatud ENPORi kaasamisstrateegias. Iga sidusrühma olulisus arendamiseks ja rakendamaks projekti poolt valitud poliitika/deskriptori on välja toodud all olevas tabelis.

Sidusrühm	Ülesanne
Üürileandjad, kaasomanike ühendused	Kinnitada eeskirjade teostatavust omanike vaatenurgast, aidata neil renoveerida enda kinnisvara ning tuvastada potentsiaalsed energiavaesed üürnikud.
Heategevus ja sotsiaaltöö assotsiatsioonid	Jagada kogemusi, kuidas tuvastada energiavaeseid leibkondi ja kuidas nendega suhelda. Toetada üürileandjat enda kinnisvara energiatõhusamaks muutmisel (nt jälgides sotsiaalsete rendibüroode mudelit).
Energiaagentuurid, energiakonsultandid	Anda teavet selle kohta, kuidas parandada energiaalast nõustamist ja tõhusalt eeskirju rakendada.
Omavalitsused, piirkondlikud ja riiklikud poliitikakujundajad	Anda tagasisidet väljatöötatud eeskirjadele, abistada nende levitamisel ja pakkuda õiguslikku, poliitilist tuge ning infrastruktuuri
Kodanike rühmad, MTÜ	Toomaks välja vajadusi ja tuge, mida nad vajavad. Anda tagasisidet toetuskava vastuvõetavuse kohta, anda teavet alt ülesse vaadelt.
Kommunaalteenuseid pakkuvad ettevõtted	Kommunaalteenuste ettevõtjad saavad anda tagasisidet sotsiaalsete tariifide, allahindluste ja teiste energiavaesust leevendavate skeemide efektiivsuse kohta.

REACT Grupi töö objektiks on eelvalitud 10 eeskirja, mis on koondatud järgnevalt:

- Toetused hoonete renoveerimiseks, sealhulgas energiaüleminekul ja väikesemahulised taastuenergia tootmisüksused.
- Koolitused ja teave, pehmed meetmed.
- Programmi toetusmeetmed, sealhulgas suunised energiavaesuse paremaks tuvastamiseks.
- Energiatõhususe kohustuskeem.

Eeskirja tüüp	Pilooteeskiri ENPORis/ Skeemi nimi	Riik
Renoveerimistoetus	Hoonete soojustamise meede energiavaesuse vähendamiseks	AT
Renoveerimistoetus	Riiklik renoveerimistoetus	EE
Renoveerimistoetus	Hoonete energeetiline uuendamine	GR
Renoveerimistoetus	Hoonete renoveerimise riiklik programm	HR
Koolitused ja teave	Madala lävendiga sihtrühmapõhine nõustamine	AT
Koolitused ja teave	Küttega seotud energiaalased nõuanded	DE
Koolitused ja teave	Ettemakstud mõõtmisrakendus	DE

Koolitused ja teave	Koolitus- ja teabekampaania	IT
Programmi toetusmeede	Energiakast	NL
Energiatõhususe kohustuskeem	Energiatõhususe kohustuskeem	GR

Valitud eeskirjade peamised väljakutsed on välja selgitatud küsimustike abil ettepanekute etapis koos poliitikaekspertidega ja nüüd uurib neid REACT grupp:

- Valikukriteeriumid ja andmete kättesaadavus: energiyaeste leibkondade valik/tuvastamine, suurendada energiyaeste leibkondade osalust, piisavalt andmeid sissetulekute komponentide kohta (sh keskmine üürihind) ja kodumajapidamiste energiatarbimise andmed.
- Rahastamine: rahastamisallika määratlemine, sponsorite ligimeelitamine, rahastamisallikate, sh üürileandjate krediitvõime tagamine, elanike suutmatust anda vajalikku lisarahastust.
- Tagatised: investeeringute tasuvuse tagamine, teadlikkuse ja aktsepteerimise suurendamine, tähelepanu juhtimine sellele, et energiyaeste rühmadeni on tavapäraste suhtlusvahendite kaudu raske jõuda.
- Teave ja teadlikkus: teadlikkus ja aktsepteerimine, energiyaeste leibkondadeni jõudmine tavapäraste suhtlusvahendite kaudu on raskendatud, tagada ennetav ja tõhus käitumismuutus.

Vajalik toetus ametiasutustelt nende eeskirjade kavandamiseks ja rakendamiseks:

- Suutlikkuse suurendamine: koolitus- ja teabematerjalid, koordineeriva asutuse toetamine energiyaeste leibkondade väljaselgitamiseks, harivad töötoad.
- Tehniline abi: energiyaeste leibkondade kindlakstegemine, nõuanne kõige tõhusamate energiatõhususe meetmete rakendamiseks, tehniline nõustamine ja insenerinõu, määratletud meetmete rakendamise toetus.
- Õigusabi: koordineeriva asutusele (mis hõlmab: regulatiivseid tõkkeid, pakkumismenetlust, eeskirjade väljatöötamist, eraelu puutumatust), kaasatud finantsasutustele, energiyaestele leibkondadele, rahastaja ja abisaaja kohustuste selgitamine.
- Vahendid: energიაauditite läbiviimine, energiatõhususe takistuste kindlakstegemine, sihtrühmade kaasamine, täielik nõustamistase, tööriistad turunduseks ja suhtlemiseks, tehniliste andmete kogumine energiatarbimise kohta.

UUED UURIMUSTÖÖ TULEMUSED

Raport: Mis takistab energiatõhususe poliitika rakendamist Euroopa eraüürisektoris?

Report: What Prevents Energy Efficiency Policy Implementation in the European Private Rented Sector?

Ingl <https://www.enpor.eu/report-what-prevents-energy-efficiency-policy-implementation-in-the-european-private-rented-sector/>

Euroopa eraüürisektor on kuni praeguseni olnud hall ala, kuid nüüd tuvastatakse tõkkeid ja otsitakse lahendusi saamaks üle energiahaavatavuse ja energiavaesuse pikaajalistest probleemidest. Esmakordselt koguneb ainulaadne sidusrühmade grupp, et analüüsida probleeme ja pakkuda lahendusi ENPORi projekti väljaandes: Struktuurifaktorid, mis mõjutavad energiatõhususe poliitika rakendamist Euroopa eraüürisektoris (https://www.enpor.eu/wp-content/uploads/2021/06/Structural-Factors-Impacting-Energy-Efficiency-Policy-Implementation-in-the-European-Private-Rented-Sector_public-1.pdf)

Euroopa suuruselt teine energiatarbiv sektor on elamusektor ja eluasemed, mis tarbivad 26,7% kogu energiatarbimisest ja see põhjustab umbes 8,5% kasvuhoonegaaside heitkogusest. 75% Euroopa Liidu

hoonetest on ebatõhusad ja ainult 1% renoveeritakse aastas. Hoonete renoveerimine ja energiatõhususe parandamine võib vähendada ELi süsinikdioksiidi heitkoguseid ja energiatarbimist 5%. Hästi juhitud eraüürisektor on oluline alternatiiv koduomamisele eluasemeturul. Siiski muutus eraüürisektor paljudes riikides vähem tähtsaks tänu 20. sajandi teisel poolel kodu omamist soosinud poliitikale. Paljud EL liikmesriigid peavad üha enam eraüürisektorit oluliseks osaks eluasemeturul, liikudes poliitikas ja ühiskonnas üleminekusektoris, pakkudes laiemale osale ühiskonnast pikaajalist alternatiivi sotsiaalelamutele ja koduomandile.

Autorid tuvastavad struktuurelemendid, mis toetavad jõupingutusi Euroopa eraüürisectori energiatõhususe parandamiseks. Eksperthinnangute, uuringute ülevaate ja ankeetküsitluse kombinatsiooni põhjal ühendavad autorid mitmete valdkondade teadmisi. Nad määravad kindlaks tõkked, mis takistavad energiatõhususse investeerimist selles elamufondi osas, ning ka integreeritud lahendused, mis aitavad neid lahendada. Heade tavade näited kogu Euroopas toovad esile, kuidas edukad algatused energiavaesuse vähendamiseks käivad käsikäes laiemaga sekkumisega energiasse ja elamispindadesse, kogemustesse ja reguleerimisse. Praktikas nõuab see otsest koostööd elanike, institutsiooniliste sidusrühmade ja üürileandjatega.

Kogu uuringu (ingl.k.) lugemiseks laadige see alla siit: https://www.enpor.eu/wp-content/uploads/2021/06/Structural-Factors-Impacting-Energy-Efficiency-Policy-Implementation-in-the-European-Private-Rented-Sector_public-1.pdf

ÜRITUSED

Kuulutame välja ENPORi seminarid

Veebiseminaride seeria raames kutsume eksperte, poliitikakujundajaid, spetsialiste ja akadeemikuid koos meiega arutama erinevatel energiavaesust mõjutavatel teemadel läbiviidud uuringute tulemuste ja poliitiliste kogemuste üle.

Kuulake meie veebiseminare alates oktoobrist iga kuu esimesel teisipäeval kell 13.30 ja andke oma panus.

Märkige enda kalendrisse kuupäevad:

- 5. oktoober 2021: Mis takistab energiatõhususe direktiivi rakendamist Euroopa eraüürisectoris?
- 2. november 2021: Energiavaesuse töölaud
- 7. detsember 2021: Hoonete energiatõhususe standardid – kas need aitavad vähendada energiavaesust?

Jagage oma lugusid sotsiaalmeedia kampaania jaoks!

Otsime lugusid, et teha energiavaesuses elavate inimeste hääl ja nõudmised kuuldavaks. Kas te olete nõus jagama:

1. lühikest 100-200 sõnalist lugu energiavaesuses elavate inimeste vajadustest;
2. pilti (hea kvaliteediga) sotsiaalmeediasse, millele on vajadused sõnaliselt lisatud?

Kas teie hoone renoveeriti edukalt? Kas te suhtlete teistega? Kas teie piirkonnas on potentsiaali kogukonna taastuenergia lahendustele? Kas teil on konkreetseid soovide riiklikele otsustajatele? Tahame kuulda teie kogemusi elust energiavaesuses, aga ka seda, millised õnnestumised või ootused teil on. Jagage oma lugusid e-posti teel [contact\(at\)enpor.eu](mailto:contact(at)enpor.eu) 30. septembriks.

KÜLALISARTIKLID

Eesmärk 55 ja energიაvaesus: Kas uus kliimapakett aitab energიაvaest?

Fit for 55 and Energy Poverty: Will the new package help energy poor?

Zita Kakalejcikova (Habitat for Humanity Intl)

Ingl <https://www.enpor.eu/fit-for-55-and-energy-poverty-will-emmission-trading-make-it-worse/>

Euroopa Komisjon avaldas 14. juulil 2021 Euroopa rohelise kokkuleppe kliimameetmetega seotud muudatused ja algatused. Eelkõige tutvustasid nad uue Eesmärk 55 paketi raames kliimaeesmärkide kava kasvuhoonegaaside netoheite vähendamiseks aastaks 2030 vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega.

On ilmne, et meie silme all toimuvad ja nähtavad kliimamuutuste mõjud panevad suure surve Euroopa Liidu esindajatele. Eurooplased on kliimamuutuste vastases võitluses alati esirinnas olnud. Euroopa Liit usub, et meie põlvkond on viimane, kellel on veel võimalus õigel ajal tegutseda, kuigi paljud teadlased väidavad, et selleks on võib-olla juba hilja. Sellele vaatamata ei näe Euroopa Liit seda enam püüdlusena, vaid pigem kohustusena teha kõik endast olenev, et kliimamuutuste mõju tagasi pöörata.

See uus kliimapakett põhineb Euroopa Liidus juba kehtestatud poliitikal ja õigusaktidel - Euroopa rohelisel kokkuleppel. Euroopa rohelise kokkuleppe väljakuulutamisega lubas komisjoni president Ursula von der Leyen esitada tervikliku ja vastutustundliku plaani Euroopa Liidu heitkoguste vähendamise eesmärgi suurendamiseks aastaks 2030.

Nagu Euroopa Komisjon teatab, koosneb pakett Eesmärk 55 mitmest omavahel seotud ettepanekust, mille siht on saavutada Eesmärk – tagada õiglane, konkurentsivõimeline ja roheline üleminek aastaks 2030 ja sealt edasi. Peamiselt täiendab pakett kaheksat olemasolevat õigusakti ja esitab viis uut algatust erinevates poliitikavaldkondades ja majandussektorites: kliima, energeetika ja kütused, transport, hooned, maakasutus ja metsandus.

Loomulikult on kõik need valdkonnad äärmiselt olulised ja isegi omavahel seotud ning aitavad koos kaasa süsinikdioksiidi vähendamisele. Kuna aga *Habitat for Humanity* on eluasemeorganisatsioon, mis soovib, et kõigil oleks korralik kodu, on neile oluline näha, kuidas see pakett mõjutab haavatavate energiavaeste kodanike elu ja kodusid.

Meil on väga hea meel, et uus pakett näeb võimalust süsteemset ebavõrdsust vähendada, võtta arvesse haavatavaid kodanikke ja püüda lahendada energiavaesust. ELi komisjoni pakett Eesmärk 55 sisaldab olulisi meetmeid energiatõhususe direktiivi tugevdamiseks, et aidata lahendada energiavaesust.

Positiivse arenguna kavatseb Euroopa Komisjon luua uue sotsiaalse kliimafondi, mis eraldab liikmesriikidele sihtotstarbelisi vahendeid, et toetada kõige enam mõjutatud või energiavaesuse ohus olevaid Euroopa kodanikke. Sotsiaalne kliimafond annab ELi heitkogustega kauplemise süsteemist ajavahemikuks 2025–2032 ELi eelarves 72,2 miljardit eurot. Selline summa vastab põhimõtteliselt 25%-le ehitus- ja maanteetranspordisektorit hõlmava uue heitkogustega kauplemise eeldatavast tulust. Fond alustab aasta enne süsinikdioksiidi hinnakirja jõustumist, et olla muutusteks valmis. See ühendatakse riikliku panusega vähemalt 50 protsenti.

Komisjon väidab, et fond aitab vähendada üleminekuajal fossiilkütuste hinnatõusuga kõige rohkem kokku puutuvate inimeste kulusid ja võimaldab liikmesriikidel toetada haavatavaid madala ja keskmise sissetulekuga leibkondi, keda mõjutab ehitus- ja transpordisektorile laienev heitkogustega kauplemine.

Kuigi see on siiralt hästi kavandatud plaan õiglase ülemineku tagamiseks, kardavad paljud organisatsioonid, et välja pakutud rahastamissumma on ebapiisav, et pakkuda energiavaestele leibkondadele kodude renoveerimist ja taastuenergiat. Lisaks on hirm, et fond ei suuda korvata ka uue heitkogustega kauplemise süsteemi katastroofilist mõju energiaarvetele, seda eriti madala sissetulekuga eurooplaste jaoks, kelle energiaarved tõusevad kiiresti.

Uues paketis teeb komisjon ettepaneku maanteetranspordi ja hoonete heitkogustega kauplemist alustada alates 2026. aastast. Euroopa Komisjon näeb hoonete sektoris ette: heitkogustega kauplemise rakendamist kütustele, et aidata turule tuua puhtamaid kütuseid, lühendada renoveerimisse tehtavate investeeringute tasuvusaega ning kiirendada fossiilsete kütuste vahetamist olemasolevate hoonete sooja ja jahutusüsteemides. Teisest küljest kardavad paljud organisatsioonid, kes töötavad vaeste, haavatavate ja energiavaeste kodanikega, et kütte- ja transpordikütuse tootmisel tekkiva süsinikdioksiidi heitkoguste tõttu muutub see kallimaks, kuna Euroopa kaubandussüsteemil võib olla sama mõju kui süsinikumaksul.

Süsiniku kallimaks muutmine on üks viis, kuidas ergutada üleminekut puhtale energiale. Kuid tõendid näitavad, et madala sissetulekuga leibkonnad, kes on näiteks korteriomanikud Ida-Euroopas või mujal

EL sotsiaalmajade elanikud, maksavad selle tulemusel oma soojusenergia eest rohkem, ilma et neil oleks võimalus minna üle puhtamale kütteallikale.

Sektori kogemus on samuti näidanud, et energiatõhususe panus süsinikdioksiidi heitesse võib olla piiratud, kuna kasutajate tarbimiskäitumine ning kütte- ja jahutusenergia süsinikusisaldus mängivad samuti olulist rolli. Optimaalne olukord nõuaks tasakaalu energiatõhususe, kütte- ja jahutuseenergia süsinikdioksiidiheite vähendamise ning elanike kaasamise vahel.

Habitat for Humanity koos 9 partneriga juhib H2020 projekti ComAct. ComActi eesmärk on viia läbi märkimisväärne energiatõhususe kasv kortermajades, mis asuvad Kesk- ja Ida-Euroopa ning endiste Nõukogude Liidu vabariikide piirkondades. Seda taskukohaselt ja hallatavalt energiavaestele kogukondadele ning luues abitingimusi nende energiavaesusest väljatoomiseks. ComAct teeb seda koostöös kõigi „ökosüsteemis“ osalejatega, nt poliitikakujundajatega, finantsasutustega ja majaomanikega. Sekkudes kolmes mõõtmes:

- Innustades ja aktiveerides koduomanike kogukondi.
- Töötades välja ja kohandades finantsvahendeid, mis pakuvad rahastust madala sissetulekuga peredele.
- Optimeerides kortermajade energiatõhususe parandamiseks kõige soodsamaid kulude ja tulude suhet pakkuvaid tehnilisi lahendusi.

Selle kaudu soovib ComAct aidata kaasa ELi ja liikmesriikide eesmärkidele, mis on seotud energiavaesuse, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise, energia säästmise ja investeeringute suurendamisega jätkusuutlikusse energiasse.

Kliimamuutuste mõju vähendamine on kahtlemata meie põlvkonna kohustus. On äärmiselt oluline, et Euroopa Liit võtaks seda ülesannet tõsiselt ja hakkaks tegutsema. On väga tervitatav, et paketi „Roheline kokkulepe“ ja „Eesmärk 55“ poliitikad mõtleavad kõige haavatavamatele ning veelgi olulisem on edasi liikuda nende poliitikate arendamisega, hoolikalt jälgida ja kaaluda kõiki võimalikke negatiivseid mõjusid, mida need muutused võivad kaasa tuua mõjutades vaeseid ja kõige haavatavamaid elanikke ning tegutseda lähtuvalt neist.

Allikad:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550>

<https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/package-fit-for-55>

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2020\)646148](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2020)646148)

https://www.housingeurope.eu/resource-1589/is-the-delivery-of-a-social-green-deal-right-on-track?mc_cid=c85548cd7c&mc_eid=b52a180fb4

https://www.politico.eu/article/europe-climate-emissions-combustion-engine-fit-for-55-carbon/?utm_source=POLITICO.EU&utm_campaign=611d4e5b1e-

[611d4e5b1e-189651333](https://www.politico.eu/article/europe-climate-emissions-combustion-engine-fit-for-55-carbon/?utm_source=POLITICO.EU&utm_campaign=611d4e5b1e-EMAIL_CAMPAIGN_2021_07_15_05_08&utm_medium=email&utm_term=0_10959edeb5-611d4e5b1e-189651333)

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en?utm_source=POLITICO.EU&utm_campaign=164fe11994-

[EMAIL_CAMPAIGN_2021_07_14_12_40&utm_medium=email&utm_term=0_10959edeb5-164fe11994-189693589](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en?utm_source=POLITICO.EU&utm_campaign=164fe11994-EMAIL_CAMPAIGN_2021_07_14_12_40&utm_medium=email&utm_term=0_10959edeb5-164fe11994-189693589)

Photo by MD Duran via Unsplash

Külalisartikkel: Naisi mõjutab energiavaesus väga, kuid nad on selle vastu võitlemises tugevad

Guest Article: Women are highly affected by energy poverty, but strong in fighting it

dr. Lidija Živčič, Focus Association for Sustainable Development, Coordinator of H2020 project EmpowerMed

Ingl <https://www.enpor.eu/guest-article-women-are-highly-affected-by-energy-poverty-but-strong-in-fighting-it/>

Naised on ebaproportsionaalselt mõjutatud energiavaesusest - see seisund halveneb, kui sooline ebavõrdsus süveneb muu hulgas vanuse, klassi ja etnilise tausta tõttu. Seepärast on ülioluline uurida lähemalt energiavaesuse ja soo seost. Projekt EmpowerMed toetab energiavaesusest mõjutatud inimeste tervise parandamist Vahemere rannikualadel, keskendudes eelkõige naistele. Hiljuti koostas projekti sooekspertid partner lühikese analüüsi [1], mis annab ülevaate seostest soo ja energiavaesuse vahel uurides füsioloogilisi, tervislikke, majanduslikke ja sotsiaalseid/kultuurilisi mõõtmekohasid.

Füsioloogiline mõõde

Naised on oma füsioloogia tõttu (krooniline temperatuuriga seotud ebamugavustunne, kuumus ja sellega seotud haigused) meestega võrreldes kuumuse ja külma suhtes tundlikumad. Hiljutised uuringud näitasid, et naised on tundlikumad äärmuslike temperatuuride suhtes, mis võib seada naised ja tüdrukud suuremasse ohtu kannatada energiavaesuse all. Suurema osakaalu ohus olevatest naistest moodustavad vanemad inimesed nende pikema eluea tõttu, seda koos asjaoluga, et eakad naised (65+) on üksi elades (23% eakatest naistest, 18% eakatest meestest) tõenäolisemalt vaesemad kui mehed. Puue ja tervislik seisund on samuti olulised füsioloogilised tegurid, mis suurendavad naiste haavatavust energiavaesuse ees [ii].

Majanduslik mõõde

Naiste ebaproportsionaalne haavatavus energiavaesuse suhtes on seotud mitmete majanduslike põhjustega, kuid neist peamised on tasustamata hooldustöö, sooline palgalõhe ja sooline pensionilõhe. Sooline palgalõhe ja pensionilõhe on tugevalt seotud nii majandusliku heaolu kui ka energiavaesusega. ELis maksti 2017. aastal meestele keskmiselt 16% rohkem palka kui naistele. 2018. aastal said ELis üle 65 -aastased naised pensioni, mis oli keskmiselt 30% madalam kui meestel. Samuti on üksikemaks olemine majanduslikus mõõtmes oluline tegur: naised moodustavad peaaegu 85% kõigist ühe vanemaga peredest ELis. Ühe vanemaga pered, mille eesotsas on naised, on ka suurema tõenäosusega materiaalselt kindlustamata kui need pered, mille eesotsas on mehed.

Tervise mõõde

Ebapiisavalt köetud või jahutatud kodudes elamine mõjub negatiivselt hingamisteedele ja südame-veresoonkonnale, samuti vaimsele tervisele ja heaolule. See võib eriti mõjutada puuetega inimesi, kellel on terviseprobleeme. Mitmed uuringud tõid esile naiste suurema haavatavuse talvise suremuse suhtes. Infektsioonid, hingamisteede ja südame-veresoonkonna haigused, peavalu, iiveldus ja peapööritus võivad olla põhjustatud tahkekütusega (näiteks kivisüsi või puit) toiduvalmistamisest või kütmisest, samuti on olemas suitsu- või vingugaasi mürgistuse- ja surmaoht. Ebapiisavalt köetud või jahutatud kodud võivad mõjutada ka vaimset tervist, kuna need põhjustavad suurenenud stressi, vähendavad heaolu ja mugavust ning põhjustavad depressiooni. Oluline on esile tõsta ka psühholoogilise ja sotsiaalse tervise küsimust, kuna suuremal osal naistest on oht sattuda vaesusesse või olla sotsiaalselt tõrjutud: häbimärgistamine ja sotsiaalne isolatsioon takistavad normaalset igapäevaelu, näiteks tööd või õppimist, ning vähendavad sotsiaalseid suhteid.

Sotsiaalne/kultuuriline mõõde

Vastutus ja leibkonna rollid on olulised sotsiaalsed ja kultuurilised tegurid. Sooline tööjaotus leibkonnas paneb üldjuhul naistele vastutuse kodumajapidamises energiavarustuse eest vastutada. Naistel pole poliitika, majanduse ja majapidamise osas võrdset häält - kuigi seadused näevad seda ette. Albaanias energiavaesusest mõjutatud 100 leibkonna külastuse analüüs näitas, et 60% juhul omasid otsustusõigust leibkonna küsimustes mehed ja ainult 40% naised [iii]. Teine oluline sotsiaalse/kultuurilise mõõtme aspekt on hooldustöö. Vastutus ülalpeetavate laste ja teiste (pereliikmete) ees leibkonnas suurendab naiste tasustamata hooldustööd.

Kogemused energiavaesusest mõjutatud leibkondadega töötamisel näitavad, et kuigi naisi mõjutab energiavaesus ebaproportsionaalselt palju, on nad selle vastu võitlemises tugevad. Seetõttu on EmpowerMed keskendunud naiste kaasamisele energiavaesusega võitlemis. Seda tehakse mitmel viisil. Projekt rakendab praktilisi meetmeid energiavaesuse vastu, näiteks:

- **Ühingu**, mis koondavad energiavaesusest mõjutatud inimesi, et aidata edastada ja vahetada teadmisi ja oskusi energia kasutamise kohta, lugeda arveid, vahetada energiapakkujaid ja läbi

viia muid tegevusi, mis võivad vähendada energiavaesuse mõju. Sel viisil toetavad ja innustavad inimesed üksteist ning otsivad koos lahendusi oma suurte energiaarvete probleemile.

- **Kodumajapidamiste külastused** energiavaesusest mõjutatud inimeste juurde, mille käigus nõustajad kontrollivad leibkondade energia- ja veearveid, viivad läbi mõõtmisi ja arutavad leibkonna harjumusi. Seda tehes tuvastavad nad kodumajapidamistes energia ja vee säästmise potentsiaali või vajadust tarbimist suurendada. Nende põhjal rakendavad nõustajad odavaid energiavaesuse vähendamise meetmeid, nt paigaldavad tasuta seadmeid, kuid annavad ka nõu energiakasutusharjumuste muutmiseks ja edasisteks võimalikeks sammudeks.
- **Tehke ise** lahendusi energiavaesusest mõjutatud leibkondadele - alates töötubadest, kus inimesed saavad teada lihtsatest, odavatest või tasuta meetmetest energiavaesuse vastu võitlemiseks, kuni päikesepaneelide ja nutikate arvestite isetegemise töötubadeni. Nii paraneb inimeste arusaam oma elektritarbimisest.
- **Tervishoiu töötoad**, kus koolitatakse terviseeksperte ja praktikuid avastama energiavaesuse mõju tervisele ja varustatakse neid teadmistega, et vähendada mõju või suunata inimesi edasistele abiprogrammidele. Mõned töötoad töötavad ka otseselt energiavaesusest mõjutatud inimestega, tegeledes vaimse tervise probleemiga ja pakkudes neile terapeudi abi.

Nende tegevuste elluviimisel kogutakse andmeid ja teavet sooliselt eraldatult nii, et järgmises etapis saab hinnata erinevate praktiliste energiavaesuse leevendamise meetmete mõju ja suunata neid rohkem naistele. Hindamine aitab koostada poliitilisi soovitusi selle kohta, kuidas lahendada soo ja energiavaesuse seost kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil.

Naistele keskendumine projekti tegevustes on tagatud mitmesuguste lähenemisviisidega. Naiste kaasamise peamised strateegiad on järgmised: partnerite koolitused soolise võrdõiguslikkuse kohta (nt soolise võrdõiguslikkuse alane suhtlemine, näitajad, poliitilised soovitusel jne); õiglane soopõhine suhtlus projekti tegevustes - keel ja visuaalid, mis on mõeldud eelkõige naistele; mida teha ja mida mitte teha, kui kasutada soopõhist suhtlemist; asjakohane osa suhtlusest toimub naistele suunatud kanalite kaudu, näiteks üksikema klubides; tegevused on ajastatud lähtuvalt naiste ajakavast (ja naiste ajavaesusest) ning neid korraldatakse nii, et naised saaksid tegevustes murelt osaleda; projekt kasutab jälgimiseks ja aruandluseks soo järgi jagatud näitajaid ja andmeid ning vaatab soolisi eesmärke regulaarselt üle; ning tagab, et poliitiliste nõuannete andmisel järgitakse soolise võrdõiguslikkuse põhimõtteid.

Soovitused soopõhiste lähenemisviiside jaoks energiavaesuse meetmetele

Projekti praeguses etapis ei ole poliitilised soovitusel naiste energiavaesuse mõjude lahendamiseks veel täielikult välja töötatud, kuid mõningaid soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise meetodikaid, mida saaks kasutada soopõhiste lähenemisviiside loomiseks energiavaesuse käsitlemisel, saab juba esile tõsta [iv].

Teadlikkuse tõstmine soolistest / ristuvatest aspektidest ja energiavaesusest: endiselt on väga vaja tõsta teadlikkust teemadest, mis on seotud sooga, samuti teiste sotsiaalsete kategooriatega, mis ristuvad ja energiavaesusega seotud küsimustes. Soo ja energiavaesuse seoste teadustamises on suur puudujääk ja seda eriti poliitika- ja otsustajate seas. On vaja arendada sooteadlikku arusaama energiavaesusest, samuti teadlikkust, et energiavaesus on sooküsimus.

Energiavaesuse määratlus, mis võtab arvesse soolisi ja valdkondade vahelisi aspekte: on kutsutud üles määratlema energiavaesust, mis hõlmaks kogu ELi, kuid selle asemel, et püüda välja töötada üleeuroopalist energiavaesuse määratlust, peaksid liikmesriigid välja töötama oma riiklikud

määratlused, kasutades selleks Euroopa tasandil välja töötatud juhiseid. Selline lähenemisviis võimaldaks paindlikkust konkreetsete tingimuste kajastamiseks. Kuid olenemata sellest, milline energiavaesuse määratlus lõpuks valitakse, peab see võtma arvesse soolist lähenemist. Seega võib selgesõnaliselt öelda, et sellised tegurid nagu sissetulek, sugu, rass, võimekus ja geograafiline asukoht võivad mõjutada inimeste haavatavust energiavaesuse suhtes ja seetõttu tuleks neid lahenduste rakendamisel arvesse võtta [v]. Selles raamistikus oleks oluline läbi viia sooline analüüs, mis annab vajalikud andmed ja teabe soolise perspektiivi integreerimiseks poliitikatesse, programmidesse ja projektidesse ning võimaldab välja töötada sekkumisi, mis käsitlevad soolist ebavõrdsust ja vastavad naiste ja meeste erinevatele vajadustele.

Sooliselt eraldatud andmete kogumine koos teiste teguritega (rass, vanus, klass, võime...)

energiavaesuse kohta: osaliselt on teadmatus seotud andmete puudumisega. Peale nappide juhtumiuuringute ja väikeste valimite ei ole ELil kättesaadavaid andmeid soo, vanuse ja puude alusel, mis on seotud energiakasutusega ja eelkõige energiavaesusega. Sooliselt eraldatud andmete puudumine suurendab tõenäoliselt olemasolevat ebavõrdsust ja nõiarangi andmete puudumise ja parandusmeetmete puudumise vahel. Head andmed on poliitikakujundamise aluseks ning võimaldavad võrdlusuuringuid ja edusammude jälgimist. Arvestades energiavaesuse vaatluskeskuse [vi] tähtsust energiavaesuse mõõtmise indikaatorite edendamisel ELis, oleks asjakohane, et see edendaks ka sooliselt jaotatud andmete analüüsi.

Energiavaesuse näitajate väljatöötamine. Eespool nimetatud soolise analüüsi valguses oleks soolist ja erinevaid tegureid käsitlevate energiavaesuse näitajate väljatöötamine oluline samm energiavaesuse poliitika teavitamisel sootundlikumaks. See aitaks kavandada ka tegevuseesmäärke. ELi liikmesriikide riiklike energia- ja kliimakavade läbivaatamine, mis peaks toimuma 2024. aastal, võib olla hea võimalus esitada energiavaesuse näitajaid.

Loe rohkem EmpowerMed kohta siit: <http://empowermed.eu/>

Allikad:

[i] Birgi, Olgu Gizem, Antonia Fuhrmann, Katharina Habersbrunner, and Anke Stock. 2021. *Gender and energy poverty – facts and arguments*. EmpowerMed. Accessed May 21, 2021. https://www.empowermed.eu/wp-content/uploads/2021/05/2104.Empowermed-Energy_Poverty_and_gender.pdf.

[ii] Robinson, Caitlin. 2019. "Energy poverty and gender in England: A spatial perspective." *Geoforum* 104: 222-233. Accessed May 21, 2021. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0016718519301460>.

[iii] Struga, Meivis, Arion Sauku, and Valbona Mazreku. 2021. *Analysis of the Household Survey*. Forthcoming, EmpowerMed.

[iv] Recommendations based on Živčič, L., González-Pijuan, I., Guiteras Blaya, M., Mazreku, V. and Tirado-Herrero, S. 2021. *Combating energy poverty with gender just policies*. In *Why the European Green Deal needs Ecofeminism – Moving from gender-blind to gender-transformative environmental policies*. EEB and WECF. Accessed August 18, 2021. <https://eeb.org/library/why-the-european-green-deal-needs-ecofeminism/>

[v] Habersbrunner, Katharina, and Eva-Carina Martschew. 2020. *Report on gender aspects of existing financial schemes for energy poverty measures*. EmpowerMed. Accessed May 21, 2021. <https://www.empowermed.eu/wp-content/uploads/2020/07/D1.4-Report-Gender-Financial-Schemes-Final-for-Web.pdf>.

[vi] European Commission. 2021. *EU Energy Poverty Observatory*. Accessed May 21, 2021. <https://www.energypoverty.eu/>.

UUDISEID SÕSARPROJEKTIDEST

Lahendused energiavaesusega võitlemiseks: STEP – projekti tulemused ja õppetunnid

Solutions to Tackle Energy Poverty: Achievements and Lessons from the STEP Project

Eoin Kelly, Energy Policy Officer at BEUC

Ingl <https://www.enpor.eu/solutions-to-tackle-energy-poverty-achievements-and-lessons-from-the-step-project/>

STEP on Horizon 2020 projekt, mida juhib BEUC – Euroopa tarbijaorganisatsioon, mille eesmärk on võidelda energiavaesusega kogu Euroopas. See ühendab üheksat Euroopa riiki ja nende tarbijaorganisatsioonide võrgustikku ja tähistas hiljuti oma teist sünnipäeva. BEUC kolm põhisammast on koolitus, nõustamine ja poliitika.

Seoses poliitika ja propageerimise eesmärkidega püüdsid STEP-i partnerid esialgu keskenduda puhta energia paketi riiklikule rakendamisele. Covid-19 tõttu pidid partnerid siiski oma lobitöö ajutiselt suunama riikide valitsuste erakorralistele meetmetele pandeemia ja taastamiskavade ümber.

Toetamine

Osana riiklikest hädaabimeetmetest ja taastepakettidest tegid STEP-i partnerid lobitööd peatamaks kodudes energia välja lülitamist pandeemia esimese laine ajal, samuti palusid nad valitsuselt ja energia tarnijatelt abi energiaarvete tasumiseks. Selle tulemusel otsustasid mõned riigid alandada energiahinda, võimaldada maksete või osamaksete edasilükkamist. Neid tegevusi peeti võtmelahendusteks, et vältida energiavaeste tarbijate arvu olulist tõusu pandeemia ajal.

Euroopa tasandil koostas STEP poliitiliste soovitude kogumi, et paremini kajastada pandeemia konteksti. Selles dokumendis kutsuti üles kaasama energiavaesuse leevendamine Covidi leevendusfondidesse ning rõhutati, kuidas parandada madala energiatõhususega eluasemeid vastupanuvõime ja taastefondi vahendite abil.

Digitaalne lõhe

Teine probleem, mille põhjustas Covid-19 pandeemia, oli see, et paljud haavatavatele ja energiavaestele tarbijatele mõeldud teavitustegevused, nt STEPi energiatoad, kolisid üle veebi ning nendest said veebikoolitused. See üleminek digitaalselt ühendatud elule on toonud esile selle, mida me nimetame „digitaalseks lõheks“: tarbijad, kes on energiavaesuse suhtes haavatavad, võivad samuti kannatada digitaalse tõrjutuse all, mis tähendab, et neile ei ole digitaalsed vahendid kättesaadavad. Seda tasub meeles pidada mitte ainult pandeemia ajal, vaid ka arvestades digitaalse juurdepääsu üha suuremat tähtsust tarbijate jaoks – arvete tasumisel, maksudeklaratsioonide täitmisel ja muudel igapäevastel tegevustel.

Mõju

STEP programmi mõju riiklikul tasandil on olnud mitmekesine: Leedu partner ALCO nägi toetust, kui STEP oli selgesõnaliselt mainitud valitsuse riiklikus energia- ja kliimakavas (NECP), samas kui Poola partner FK on kutsutud valitsuskomisjoni, mille ülesandeks on määratleda ja leevendada energiavaesus. Slovakkia partner SOS on teinud energiaregulaatoriga koostööd, et luua energiaküsimustele pühendatud tarbijakaitse teenus. Samal ajal peaks valitsus Portugalis avalikustama kodu renoveerimise vautšerite skeemi, mida laiendatakse energiavaestele tarbijatele tänu STEP-i partneri DECO sisendile. Ühendkuningriigis on energiaettevõtete kohustused kehtinud juba aastaid ja neid vaadatakse praegu läbi – see skeem juba arvestab energiavaesusega.

Üks teema, mis on projektis korduvalt probleemiks olnud, on eraüürisektori käsitlemine, mis on koduks paljudele madalaima sissetulekuga leibkondadele ja mis kuulub kõige halvema energiatõhususega elamufondi hulka. Euroopa tasandil nõuab BEUC tööriistade ja kaasava poliitika kombinatsiooni, et tagada üürnike ja üürileandjate võrdne toetamine ja ületada takistused hoonete renoveerimise osas. See tähendab kompaktset teenindust, mis hõlmab üürisektorit ja selle erinevaid aspekte, tellimusele vastavalt koostatud minimaalseid energiatõhususe norme, kohandatud finantsinstrumente ja kaitsvat kohalikku eluasemeturu reguleerimist (st litsentseerimist).

Edaspidi keskendub STEP liikmesriikide energiatõhususe meetmete propageerimisele liikmesriikides, et rõhutada energiatõhususe olulisust käsikäes taastuenergiale üleminekuga. Lisateabe saamiseks liituge STEP uudiskirjaga (https://crm.beuc.eu/STEP_contact_form) või külastage www.stepenergy.eu.

SUITE – Uued tegevused energiahavatavuse vähendamiseks

SUITE- Scaling Up Innovation Together for Energy Vulnerability

Chiara Fusari, AISFOR

Ingl <https://www.enpor.eu/suite-scaling-up-innovation-together-for-energy-vulnerability/>

Energiavaesus on omapärane nähtus, mis ületab lihtsat mõtet, et kodumajapidamised on võimetud tasuma energiaarveid. See mõjutab kodanike paljusid elu aspekte, kumades läbi riigi, piirkonna, naabruskonna, kus inimesed elavad, nende sotsiaalse staatuse, nende vanuse...

Rohkem kui 50 miljonit leibkonda Euroopas elab energivaesuses [1] ja see arv võib paljude erinevate tegurite tõttu tõenäoliselt tulevikus oluliselt muutuda. Kliimamuutus suurendab temperatuuride varieeruvust ja sellega seonduvalt muutub ka sisekliima majades. Energia üleminek võib kaasa tuua energiahindade tõusu ja turu ebastabiilsuse. Lisaks on Covidi pandeemia sundinud paljud inimesed koju, suurendades kodudes energiamahukaid tegevusi, kuid sageli on leibkondade sissetulekud oluliselt vähenenud.

Need tõdemused viivad lihtsa arusaamani: energivaesus on probleem, millega tuleb tegeleda asjakohaste ja tõhusate meetmetega erinevatel valitsemistasanditel, eesmärgiga ületada lihtne abitoetus ja kehtestada haavatavatele tarbijatele kohandatud pikaajalised toetusstrateegiad, stimuleerides samal ajal kultuuriteadlikkust ja avalikku arutelu.

1. SUITE projekt

SUITE projekti juhib Ecoserveis koostöös Climate Alliance Europe-i, AISFOR-i ja Kataloonia Energiaklastri. See kujutab endast strateegilist sammu edasi tõhusa reageerimismeetme kavandamisel, et võidelda energivaesusega Euroopas. Projekti on rahastanud *European Social Catalyst Fund* (EUSCF) ning selle eesmärk on välja töötada strateegia, laiendamaks tõestatud sotsiaalset innovatsiooni - ASSIST mudelit - mille eesmärk on vähendada energivaesust spetsiaalselt koolitatud sotsiaalsete ettevõtjate tegevuse kaudu.

SUITE kavandab 5 kava, millest igaüks on kohandatud viie riigi konkreetsele kohalikule kontekstile: Itaalia, Hispaania, Poola, Ungari ja Rumeenia.

Kava on üles ehitatud (1) olemasolevatel tõenditel, mis on saadud projekti ASSIST elluviimisel, (2) kohalike fookusgruppide läbiviimisel ja intervjuudel peamiste sidusrühmadega ning (3) täiendaval kirjandusel ja muudel olemasolevatel algatustel ning parimatel näidetel.

2. SUITE võtmelement: ASSIST mudel

ASSIST oli Euroopa projekt (Horizon 2020 nr 754051), mis loodi uuendusliku tervikliku mudeli katsetamiseks energiavaesuse vastu võitlemiseks. Mudel põhines uuenduslikul tegelaskujul – kodumajapidamiste energianõunikul (HEA), professionaalne nõustaja, kes viib läbi veebikursuseid kõikides energiavaesusega seotud küsimustes. HEA suudab kohapeal pakkuda otsest tuge haavatavatele leibkondadele, pakkudes kohandatud ja igakülgset tuge: alates tehnilistest nõuannetest energiaturul paremaks orienteerumiseks kuni praktiliste näpunäideteni koduse energia säästmiseks koos vajaliku sotsiaalabiga.

Peamine uuenduslik aspekt on tsentraliseeritud ja tervikliku lähenemisviisi kujundamine. Tegelikult seisavad energiavaesuses inimesed silmitsi paljude probleemidega erinevates sektorites, kuid kõik on seotud sellega, et nad on energiavaesuses. Haavatavad tarbijad on iga probleemi puhul kohustatud paluma nõu paljudelt operaatoritelt - igaüks töötab oma konkreetses kontekstis, millest tuleneb tarbijate segadus, abivahendite kättesaadavus ja raskused, selline pilt ei anna poliitikakujundajatele ülevaadet haavatavate inimeste seisundist.

Joonis 1. Integreeritud kontaktpunkt

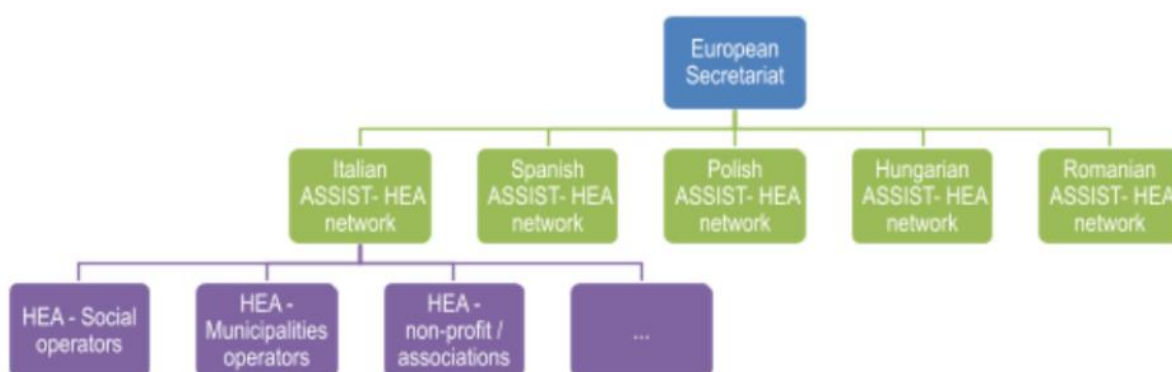
ASSISTi mudel pakkus integreeritud kontaktpunkti (joonis 1), koolitades kohapeal juba tegutsevaid operaatoreid erinevatest töövaldkondadest energiavaesusega seotud teemadel. Seejärel luuakse riiklik koolitatud nõustajate võrgustik, kes lõpuks annab nõu ja tuge (meetmeid) energiavaestele/haavatavatele inimestele.

SUITE astub sammu edasi sooviga ühendada kõik riiklikud võrgud (liites viis SUITE raames loodud võrku ja sarnaste olemasolevatega) laias detsentraliseeritud ja hajusvõrgus.

SUITE loob üldise raamistiku, et võidelda energiavaesusega laiemalt Euroopa tasandilt kuni ühe nõustajani kohapeal.

3. SUITE kava

Mudelil on kolmekihiline struktuur (joonis 2). Selle ülaosas on Euroopa sekretariaat (mitte juriidiline isik, vaid ELi võrgustik), mis tegutseb Euroopa vihmavarjuna, mis: 1) kinnitab ja tagab võrkude kvaliteedi erinevates riikides ja 2) hõlbustab juurdepääsu rahastamisvõimalustele võrgustiku liikmetele.

Joonis 2. SUITE kava

Teisel tasandil asuvad projekti liikmete riiklikud võrgustikud, mis vastutavad võrgustike loomise, meetmete elluviimise toetamise, seire, mõju hindamise ja riiklike poliitikatega seoste loomise eest. Riiklik võrgustik integreerib ja koordineerib tegevusi nii kohalike omavalitsuste kui ka sõltumatute vabatahtlike ühendustega, olenevalt riigist, ning koondab nii avaliku kui ka erasektori osalejaid.

Kolmanda tasandi moodustavad üksikud HEA -d, kes vastutavad kõigi kohapealsete toimingute eest. HEA-d, kes tegutsevad erinevates valdkondades, on erineva taustaga. Nad kõik on pärit erinevatest tööoludest, kuid programmis läbivad ASSIST-i koolitused ja pärast edukat lõpetamist, saavad nad ASSIST-i võrgustiku liikmeteks, kes jagavad abi ja nõu abivajajatele.

Joonis 2 võib aidata mõista ka mudeli organisatsioonilist (kolmekihilist) ideed, kus alumine kiht (lilla) on esindatud kõikides riikides ning alati kohandatud vastavalt olemasolevatele eripäradele.

SUITE lõpeb ametlikult 30. septembril 2021. aastal, kui EL-ile esitatakse lõplikud riiklikud kavad. Lisaks esitletakse projekti 1. oktoobril Roomas toimuval Sustainable Places konverentsil, kus seminaril selgitatakse projekti strateegilisi etappe. Detsembris korraldab EUSCF lõpuürituse, kus tutvustatakse SUITE saavutusi.

Alates septembrist loob iga riik oma võrgustiku, jätkates samal ajal Euroopa võrgustiku loomise koordineerimist ja tegutsemist. Riiklik võrgustik on kooslus võimalusest kasutada ära kogu riiklik taustinformatsioon ja koondades kokku kõik projekti raames kaasatud sidusrühmad.

Allikas:

[1]Faiella, I. et al, second OIPE Report , 2020

RIIKLIKUD EESMÄRGID

Photo by Andre Benz via unsplash

Kreeka energiavaesuse vähendamise programm tuleks suunata kodumajapidamistele, millel on suurem vajadus hoonete renoveerimise järele

Greek programme to tackle energy poverty should be directed to households with bigger needs for energy upgrades

Stratos I. Paradias, Lawyer, President of The International Union of Property Owners (UIPI) and Hellenic Property Federation (POMIDA).

Ing! <https://www.enpor.eu/greek-programme-to-tackle-energy-poverty-should-be-directed-to-households-with-bigger-needs-for-energy-upgrades/>

Euroopa Komisjon kutsub liikmesriike üles suunama oma toetusi, et võidelda järjest kasvava energiavaesusega, mis tabab vaeseid leibkondi kogu mandril. Kreeka programm „Energiasääst ja nutikate kodude automatiseerimine” on ainus oluline riigipoolne abi kinnisvaraomanikele nende hoonete energiatõhususe parandamiseks.

See toetus toimib põhimõttel „kes ees, see mees”. Täna elavad Kreekas kõige vaesemad leibkonnad vanades üürikorterites riigi enim halvenenud piirkondades. See näitab, et toetust ei tohiks suunata neile, kes tulevad esimesena, vaid sinna, kus on kõige suurem vajadus energiatõhususe järele. Seal peitub ka suurim vaesus, mis põhjustab ka energiavaesust.

Majades, kus puudub soojustus, on küttekulud talumatud ja nende elanikud on esimesed ja pidevad energiavaesuse ohvrid. Kuid need eluruumid kuuluvad peamiselt üürileandjatele, kes on sarnases majanduslikus ja sotsiaalses olukorras ning kellel on kõrge iga-aastase kinnisvaramaks (ENFIA) ja Covid-19 kohustusliku üüri alandamise tõttu vähe võimalusi, et rahastada oma üürikorterite energiatõhusamaks muutmist. Lisaks ähvardab neid lähitulevikus devalveerimine, kui nad ei vasta energianõudmistele.

Kreeka keskkonnaministeerium valmistab ette teatud kriteeriumide kehtestamist, et valida, keda nende toetustega subsideerida. Probleemi tõhusaks ja kiireks lahendamiseks võiks renoveerimise põhimõtte olla keskenduda esmalt majanduslikult nõrkadele üürileandjatele kuuluvatele vanadele majadele, mis on rahaliselt haavatavate üürnike peamine elukoht. See otsus oleks kasulik ka riigile, arvestades, et kui need üürnikud elavad hästi isoleeritud eluruumides, ei vaja nad enam iga-aastast küttetoetust.

Photo by Riccardo Annandale via Unsplash

Riiklik energiavaesuse vastane strateegia aastateks 2019-2024 poliitilises arutelus

Perspective on National Strategy against Energy Poverty 2019-2024 in the policy debate

Roberto Barrella, Comillas Pontifical University, Chair of Energy and Poverty – Institute for Research in Technology (IIT)

Ingl <https://www.enpor.eu/perspective-on-national-strategy-against-energy-poverty-2019-2024-in-the-policy-debate/>

2018. aasta oktoobris andis Hispaania valitsus välja kuningliku dekreeedi [1], mis käsitleb kiireid meetmeid energia üleminekuks ja tarbijakaitseks. Selle dekreediga kehtestati muu hulgas vajadus töötada välja riiklik energiavaesuse vastane strateegia (NSEP). Hispaania valitsus kiitis pärast kolme kuu pikkust avalikku arutelu heaks 2019. aasta aprillis NSEPi 2019–2024 [2], [3]. Selle dokumendi on koostanud ökoloogilise ülemineku ministeerium ja see sisaldab paljusid avalikult arutelult saadud mõtteid. Selle strateegia peamised ettepanekud võib kokku võtta kuues punktis:

1. See annab ametliku määratluse energiavaesusest ja haavatavatest tarbijatest.
2. See hindab energiavaeste hulka Hispaanias ELi energiavaesuse vaatluskeskuse pakutud näitajate alusel, seades 2025. aastaks vähendamise eesmärgid.
3. Tehakse ettepanek analüüsida põhjalikult Hispaania kodumajapidamiste energiakulusid (nii tegelikke kui ka nõutavaid energiakulusid [1] [4], [5]).
4. See analüüsib kehtivate sotsiaaltoetuste puudusi ja teeb ettepaneku ainulaadseks abiks kõigi energiakasutuste jaoks [2], mida kavandatakse ja rakendatakse tulevikus.
5. See teeb ettepaneku lühi-, keskmise- ja pikaajalisteks struktuurimeetmeteks, näiteks haavatavate leibkondade eluruumide ümberehitamiseks.
6. See teeb ettepaneku meetmete kohta, et tõsta inimeste teadlikkust energiavaesusest ja parandada leibkondade teavet energiakasutuse ja tarbijatele kättesaadavate toetusprogrammide kohta, nt. energiavaesust käsitleva ametliku veebisaidi loomine.

Loe kogu inglise keelset artiklit lingilt: <https://www.eppedia.eu/article/national-strategy-against-energy-poverty-2019-2024-spain>

ENPOR blogi

Energiavaesus ja omavalitsuste roll

Blog – Energy poverty and the role of municipalities

Helena Daum and Eva Suba, Climate Alliance

Ingl <https://www.enpor.eu/blog-energy-poverty-and-the-role-of-municipalities/>

34 miljonit eurooplast ähvardab energiavaesuse oht [1]. Viimasel ajal on probleemile üha rohkem tähelepanu pööratud - olgu see siis ELi tasandil, kohalikes kliimameetmete strateegiates või kliimaliidus (Climate Alliance). Aga mis täpselt on energiavaesus ja mida saavad Euroopa omavalitsused selle vastu teha?

Linnapeade pakt määratleb energiavaesuse olukorrana, kus majapidamised ei saa madala sissetuleku, kõrgete energiakulude või hoone madala energiatõhususe tõttu endale lubada selliseid põhiteenuseid nagu küte, jahutus, valgustus, liikuvus ja elekter. Määratlus teeb selgeks, et võitlus energiavaesuse

vastu on valdkondadeülene ülesanne ja mõjutab erinevaid poliitikavaldkondi, sealhulgas kliima- ja keskkonnapoliitikat.

Energiavaesuse olukord on kohati väga erinev. Energiavaesuse leevendamise meetmed tuleb valida vastavalt kohalikele tingimustele, nagu kliima, eluaseme kvaliteet, majandus ja energiakulude struktuur. Probleem ise on laiemalt levinud, kui arvata võiks, ja nõuab seega kõikide Euroopa riikide jõupingutusi.

Kesk-Euroopa omavalitsused seisavad energiavaesuse probleemi ees. Näiteks Saksamaal on energiakulud viimastel aastatel kasvanud rohkem kui keskmine elukallidus. See areng mõjutab eriti vaesusohus leibkondi, kuna nad peavad kulutama suure osa oma sissetulekust energiatarbimisele. Hoonete energiatõhususe suurendamine on üks osa vastusest, eriti erarendisektoris, millel on suur potentsiaal energiatõhususe suurendamiseks. Esimene teaduslik aruanne, mis sai teoks tänu Climate Alliance projektile ENPOR, on analüüsinud eraüürisektori olukorra põhjuseid: teabe- ja ajapuudus ning negatiivne arusaam energiatõhususest.

Mida saavad omavalitsused teha nende probleemide lahendamiseks ja lõpuks energiavaesuse kui sellise lahendamiseks?

Lisaks poliitilistele meetmetele, näiteks energiakulude reguleerimisele, on kohalikel omavalitsustel mitmeid muid võimalusi oma kohalike kliimameetmetega tegelemiseks - olgu selleks siis rahastamislahendused, elamute energiatõhususe parandamine, energiaalane nõustamine või teadlikkuse tõstmine kliima ja energia küsimustes. Climate Alliance pakub omavalitsustele selles valdkonnas tuge mitmete projektide kaudu seda koos oma liikmetega üle Euroopa.

Viimastel aastatel on Climate Alliance liige Brest Métropole (FR) suutnud motiveerida erinevate linnaosade elanikke oma energiatarbimist lähemalt uurima. Linn pakkus korterites individuaalseid konsultatsioone ja andis teavet energiasäästliku käitumise kohta. Praegu arendab Brest Métropole koos kohaliku energiaagentuuriga ühtset strateegiat võitlemaks energiavaesusega. Näiteid edukast energiaalase nõustamise kontseptsioonist võib leida ka Saksamaalt. Frankfurti linnas välja töötatud nn Stromspar-Check (elektrisäästu kontroll) abil pakutakse sotsiaaltoetuste saajatele tasuta energiasäästliku käitumise nõustamist. Kohalikud omavalitsused saavad säästa rahalisi vahendeid, säästes vee- ja küttekuludelt, tänu programmi osana sisseehitatud uute seadmete kõrgetele energiatõhususe standarditele. Energiakogukonnad on veel üks viis energiavaesuse vastu võitlemiseks. Kaasava rahastamise lähenemisviis näeb ette, et tarbijad saavad taastuvenergia kaasomanikeks ja seda katsetatakse praegu erinevates Euroopa katsepiirkondades.

Energiatõhususe parandamine on samuti oluline samm võitluses energiavaesusega. See lähenemisviis keskendub hoonetele endile kui energiatarbijatele. Hooned tuleb ehitada ja eelkõige renoveerida tõhusamalt. Praegusel Euroopa ehitusfondil on selles osas suured lüngad. Seetõttu on vaja tegutseda kõigil tasanditel.

Aitamaks oma liikmetel selles keerulises teemavaldkonnas orienteeruda, pakub Climate Alliance järgmise paari kuu jooksul mitmeid energiavaesuse, energiatõhususe ja hoonete teemalisi üritusi. Hoonete teemaline üritustesari annab omavalitsustele võimaluse energiasalvestuse kohta rohkem teada saada, samuti tõsta teadlikkust põhjalikust renoveerimisest. Sari lõpeb 8. – 10. septembril 2021. aastal Climate Alliance'i rahvusvahelisel konverentsil energiavaesusele pühendatud töötoaga. Kõik üritused pakuvad võimalust suhelda, et anda huvitatud omavalitsustele võimalus teiste omavalitsuste esindajate ja ekspertidega arutada küsimusi ja ettepanekuid. Praeguse uuringuga kaardistab Climate Alliance oma liikmesvaldade vajadusi hoonete osas, et võidelda kliimamuutustega kohalikul tasandil. Eesmärk on uuringu tulemuste põhjal moodustada hoonete töörühm.

Climate Alliance on valmis energiavaesuse probleemiga tegelema. Teema ja sellega seotud aspektid, eriti ehitussektoris, on lähiaastatel võrgustiku töö olulised komponendid. Koostöös Euroopa energiavaesuse nõustamiskeskusega (EPAH), ELi algatus, mille eesmärk on likvideerida energiavaesus ja kiirendada Euroopas õiglast energia üleminekut, on Climate Alliance võtnud hiljuti keskse vastutuse teema edendamiseks ka ELi tasandil.

Energiavaesusest mõjutatud erinevad lähenemisviisid ja valdkonnad rõhutavad, et probleem nõuab interdistsiplinaarset mõtlemist. Koostöö on võtmetähtsusega - nii omavalitsusesiseselt kui ka väliste sidusrühmadega. Kõik asjaosalised peavad üksteiselt õppima ja ühiselt tegutsema, et võidelda energiavaesuse vastu. Ainult nii saame lubada õiglast üleminekuprotsessi ja saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärgid aastaks 2050.

Loe lisaks:

The ENPOR Project's Knowledge Hub - <https://www.enpor.eu/knowledge-hub/>

Climate Alliance - <https://www.climatealliance.org/home.html>

[1] Commission Recommendation (EU) 2020/1563 of 14 October 2020 on energy poverty

Photo by Ben White via unsplash

Usalduse loomine suhtluse kaudu: energiavaesuse sotsiaalne külg

Building trust through communication: The social side of energy poverty

Madison Steele, HU University of Applied Sciences Utrecht

Ingl <https://www.enpor.eu/building-trust-through-communication-the-social-side-of-energy-poverty/>

Sõna „vaesus” käsib meil pöörata tähelepanu materiaalsele asjadele, nagu piisav sissetulek energiaarvete jaoks või kodude korralik soojustamine. Seda tehes võime unustada mõelda energiavaesuse sotsiaalsele poolele. Kui mõtleme energiavaesusele kui sotsiaalsele probleemile, tunneme ära olulised rollid, mida mängivad inimeste omavahelised suhted, kogukond ja valitsus. Samuti märkame, et mitmed tegurid mõjutavad kellegi otsust osaleda vabatahtlikes energiasäästualgatuses. Isegi kui energiasäästualgatused pakuvad kodumajapidamistele odavaid või tasuta esemeid ja teenuseid, peavad inimesed (a) saama selget teavet energiasäästlike teenuste kohta ja (b) usaldama, et teenused töötavad nende huvides.

On tehtud uuringuid, et selgitada välja parimad kogemused energiasäästualgatustest teavitamiseks. Mõjuaruanded ja ajakirjaartiklid erinevatest algatustest kogu Euroopas näitavad, et suurima mõju saavutamiseks peaksid suhtlusstrateegiad võtma integreeritud lähenemisviisi (nt Anda & Temmen, 2014; Energie Voor Iedereen, n.d. ; Kennedy jt, 2001). Energiasäästualgatused peaksid pöörama tähelepanu enda suhtlusmaterjalidele, enda suhtluskanalitele ja kohalolekule kogukonnas.

Trükitud materjalid, nagu kirjad, plakatid ja flaiid, on suurepärane viis teadlikkuse suurendamiseks. Selliseid materjale võib eelistada kogukondades, kus elanikel ei pruugi olla korralikku internetiühendust (Vulnerable Consumer, 2013). E -kirjad, veebisaidid ja sotsiaalmeedia on kasulikud siis, kui need on interaktiivsed ja kaasahaaravad (nt UK Power Networks, 2017b; Wallace et al., 2010). Lisaks peaksid suhtlusmaterjalid kasutama lihtsat, mittetehnilist keelt ja visuaalseid abivahendeid (Energie Voor Iedereen, n.d. ; Parnell & Larsen, 2005; Reames, 2016; UK Power Networks, 2017a). Materjale tuleks teha ka erinevates keeltes, olenevalt kogukonna inimeste taustast (nt UK Power Networks, 2017a). Sel viisil saavad erineva keeleoskuse ja haridusliku taustaga inimesed aru, kuidas energiasäästualgatus neid aitab.

Lisaks materjalidele on olulised ka teabe edastamise kanalid. Õigete suhtluskanalite kasutamine aitab luua usaldust. Näost näkku suhtlemine on sageli eelistatud digitaalsele suhtlusele (Alphéeis, 2018; Shelter Scotland, 2017; UK Power Networks, 2017a). Ka ükselt uksele käimine võib olla tõhus (nt UK Power Networks, 2017a), eriti kui trükitud materjalid on juba kogukonna kaudu levitatud. Kirjaliku ja verbaalse suhtluse kombinatsioon võib aidata tuntuks suurendada. Tunnustamise ja usalduse suurendamiseks võivad energiasäästualgatused kaaluda partnerlust kohalike organisatsioonidega. Näiteks tervishoiu- või sotsiaaltöö organisatsioonid võivad suunata haavatavaid leibkondi teenustele, mis püüavad aidata neil energiat säästa (nt Shelter Scotland, 2017; UK Power Networks, 2017a). Lõpuks on isiklikud suhtlusvõrgustikud ka võtmekommunikatsioonikanal. Inimesed, kes otsivad energiaalast nõu, konsulteerivad tõenäoliselt sõprade ja perega enne kedagi teist (McMichael & Shipworth, 2013). Seetõttu peaksid energiasäästlikud algatused julgustama leibkondi rääkima oma isiklikule võrgustikule teenustest, mis võivad aidata neil energiat säästa.

Lõpuks peaksid energiasäästlikud algatused suhtlemisstrateegiasse arvestama nende kohaloleku kogukonnas. Enne suuremahulise projekti käivitamist võib organisatsioonidel olla soov viia läbi väikeseid pilootprojekte et hinnata leibkondade huve ja alustada teadlikkuse tõstmist (nt Liddell & Lagdon, 2013). Energiasäästlikud organisatsioonid võiksid osaleda ka kohalikel üritustel, näiteks töötubade läbiviimisel või infopunkti loomisel kohalikus poes (nt Kennedy jt, 2001). Lisaks peaksid organisatsioonid oma algatusi reklaamima eelnevalt kindlaksmääratud üritustel, näiteks raekoja koosolekutel. Nii ei pea koosolekul osalejad energia säästmise tundmaõppimiseks lisa aega raiskama

(Berry, 2010). Suurendades oma kohalolekut kogukonnas, suurendavad organisatsioonid enda usaldusväärsust ja saavad tunnustust nende leibkondade seas, keda tahetakse kaasata.

Mitmekesiste materjalide, lihtsa keele, usaldusväärsete võrgustike ja kogukonna ressursside integreeritud lähenemisviisi kaudu saavad energiasäästlikud algatused hakata ületama sotsiaalseid tõkkeid energiavaeste leibkondade kaasamisel. Need lähenemisviisid aitavad edendada mõistmist ja usaldust inimeste seas, kes saavad energiasäästuteenustest kõige rohkem kasu. Loomulikult peaksid organisatsioonid koguma ka kodumajapidamistelt tagasisidet selle kohta, mis neile energiasäästualgatuses osalemiseks kõige rohke huvi tekitab. See protsess on juba alanud REACT rühmade korraldamisega. Inimestega suhtlemine on parim viis õppida tundma nende vajadusi ja seda, kuidas neid aidata saame. Suhtlemine võimaldab meil osaleda energiavaesuse sotsiaalses osas.

Allikad:

Alphéeis. (2018). *Deliverable report 7.7: Report on dissemination activities*. <http://www.smartup-project.eu/deliverables/>.

Anda, M., & Temmen, J. (2014). Smart metering for residential energy efficiency: The use of community based social marketing for behavioural change and smart grid introduction. *Renewable Energy*, 67(1), 119-127. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2013.11.020>.

Berry, D. (2010). Delivering energy savings through community-based organizations. *The Electricity Journal*, 23(9), 65-74. <https://doi.org/10.1016/j.tej.2010.10.009>.

Energie Voor Iedereen. (n.d.). *EVI Magazine: Aan de slag met de energietransitie*. <https://publicaties.brabant.nl/evi/cover/>.

Kennedy, R.D., Parker, Scott, D., & Rowlands. (2001). Social marketing of the residential energy efficiency project: Effective community implementation of a national program. *Environments*, 28(3), 57-72. https://www.researchgate.net/publication/236018647_Social_marketing_of_the_residential_energy_efficiency_project_Effective_community_implementation_of_a_national_program.

Liddell, C., & Lagdon, S. (2013). *Tackling fuel poverty in Northern Ireland: An area-based approach to finding households most in need*. The Executive Office of Northern Ireland. <https://www.executiveoffice-ni.gov.uk/publications/tackling-fuel-poverty-northern-ireland-area-based-approach-finding-households-most-need>.

McMichael, M., & Shipworth, D. (2013). The value of social networks in the diffusion of energy-efficiency innovations in UK households. *Energy Policy*, 53(1), 159-168. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2012.10.039>.

Parnell, R., & Larsen, O.P. (2005). Informing the development of domestic energy efficiency initiatives: An everyday householder-centered framework. *Environment and Behavior*, 37(6), 787-807. <https://doi.org/10.1177/0013916504274008>.

Reames, T.G. (2016). A community-based approach to low-income residential energy efficiency participation barriers. *Local Environment*, 21(12), 1449-1466. <https://doi.org/10.1080/13549839.2015.1136995>.

Shelter Scotland & Energy Action Scotland. (2017). *Health-related fuel poverty schemes in Scotland January 2017*.

https://assets.ctfassets.net/6sqqr11sfj/2UCxDMRHQGHbPrFuGXDq4i/2eda14cfbdbaca-f065a16176c66d939a/Health-related_fuel_poverty_schemes_in_Scotland_FINAL3.pdf.

UK Power Networks. (2017a). *Vulnerable Customers and Energy Efficiency Low Carbon Network Fund. SDRC 9.2 – Customer Recruitment*. <https://innovation.ukpowernetworks.co.uk/wp-content/uploads/2018/12/SDRC-9.2-Customer-Recruitment.pdf>.

UK Power Networks. (2017b). *Vulnerable Customers & Energy Efficiency. SDRC 9.4 – Customer Engagement. SDRC 9.4 – Customer Engagement*. <https://innovation.ukpowernetworks.co.uk/wp-content/uploads/2019/09/Energywise-SDRC-9.4-Report-v1.0.pdf>.

Vulnerable Consumer Working Group of the European Commission. (2013). *Vulnerable consumer working group guidance document on vulnerable consumers, November 2013*.

<https://www.energypoverty.eu/publication/vulnerable-consumer-working-group-guidance-document-vulnerable-consumers-november-2013>.

Wallace, A.A., Fleming, P.D.; Wright, A.J., & Irvine, K.N. (2010). Home energy efficiency grants and advice: findings from the English Midlands. *Local Environment*, 15(5), 403-417.

<https://doi.org/10.1080/13549831003735387>.

UUED TEADUSLIKUD ARTIKKLID

Viimaste väljaannete kokkuvõtted

Energia maksustamine ja selle ühiskondlikud mõjud

See Euroopa Komisjoni Teadusuuringute keskuse aruanne annab üksikasjaliku ülevaate energia maksustamisest - praegusest poliitilisest kontekstist, kodumajapidamiste energiahindadest ja energia maksustamise mõjust rahaliselt ebasoodsas olukorras olevatele kodanikele.

Raamistik „Õigus energiale” vastab UN SDG7: Poliitiline mõju inimeste põhivajaduste rahuldamiseks, energiavaesuse kaotamiseks, energiaalase õigluse suurendamiseks ja energiademokraatia toetamiseks

Uuring näitab, et mõiste „õigus energiale” võib olla heaks aluseks ja õigustuseks valitsustele ja teistele osalejatele sekkuda või tegeleda selliste probleemidega nagu juurdepääs energia- ja energiateenustele, energiavaesus, ebaõiglus ja energiademokraatia puudus.

This article/publication is based upon work from COST Action CA16232 (ENGAGER), supported by COST (European Cooperation in Science and Technology).

Tarbijakaitse roll energiavaesuse leevendamisel

Tarbijakaitse loob ja praktiseerib poliitikaid, mille keskmes on energiavaesus kui protseduuriline (eba)õigus energiale Euroopa kontekstis, samal ajal täiustades protseduurilist õigust energiale.

Artiklid on kättesaadavad: <https://www.enpor.eu/energy-poverty-new-scientific-papers/>

VÄLISED ALLIKAD

Jõustamise/Kaasamise *podcast*: Energia kättesaadavus ja õigus väarikale elule

Räägivad: Neil Simcock, Katrin Grossmann, Irene Gonzales-Pijuan and Jade Monroe

Kuula ingl <http://www.coldathome.today/energy-access-and-the-right-to-a-dignified-life>

Euroopa minimaalne energiatoimingute raamistik

RAP hindab olemasolevaid mudeleid ja pakub soovitusi minimaalse energiatoimingute raamistiku kujundamiseks.

Loe ingl.k. <https://www.raponline.org/knowledge-center/next-steps-for-meps-designing-minimum-energy-performance-standards-for-european-buildings/>

VÄLISED ÜRITUSED

Konverentsi aruanne on saadaval

Energiavaesus Euroopa sotsiaalõiguste samba ja Euroopa rohelse kokkuleppe ristteel – Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.

Konverents toimus 20.04.2021. Aruanne on saadaval kuues keeles (EN, FR, IT, DE, ES, LV) - <https://www.enpor.eu/event/conference-report-available-energy-poverty-at-the-crossroads-of-the-european-pillar-of-social-rights-and-the-european-green-deal-by-the-european-economic-and-social-committee-eesc/>

Tulekul

Konverents Sotsiaalne innovatsioon: järgmised sammud energiaüleminekus

18-19.11.2021 Sotsiaalse innovatsiooni platvorm Energy Transition Delfti Tehnikaülikoolis korraldab oma teise konverentsi "Sotsiaalne innovatsioon: järgmised sammud energiaüleminekus".

Lisateavet teemade, tähtaegade ja registreerimise kohta leiate nende veebisaidilt - <https://www.tudelft.nl/siet/conference>

Väljavaade: Ameerika Ühendriigid

Saadaval veebiseminari salvestus: Üürnike energiakulude käsitlemine USA -s: kuidas kohalikud omavalitsused saavad võrdselt tõhusust parandada.

Üürimajad on keskmiselt vähem energiatõhusad kui omanike kasutuses olevad kodud, põhjustades paljude elanike jaoks keerulisi suuri energiaarveid. Kuidas saavad kohalikud omavalitsused aidata üürimajade energiatõhusust parandada, et vähendada kulusid? Kuulake õppetunde munitsipaalametnike uuest juhendist, mille avaldas ACEEE koostöös linnade jätkusuutlikkuse direktorite võrgustikuga (USDN).